

Numerul 21.

Oradea-mare 22 maiu (4 iun. 1905.)

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

La statua lui Schiller.

*Geniu sfânt, ridică mâna
Cea de-o lume sărutată —
Să nu vezi micimea noastră —
Numai dragostea — curată.*

*Geniu sfânt, ridică dreapta,
O alege-l din eroi
Pe-al iubirei sfânt apostol
Și-l înseamnă dintre noi.*

Am dat vântului iubirea.

*Am dat vântului iubirea
Să me scap, să-i uit de nume —
Vântul a venit cu știrea:
N'a 'ncăput în astă lume.*

*Am săpat atunci o groapă
Sub fereastră lângă dud —
Uriașa mea iubire
Sub pământ — a încăput.*

Marla Cunțan.

Steaua Orientului.

Roman istoric.
(Urmare.)

Nici despre aceea nu sunt sigur că văzutu-l-am, nsau ba. În vâlmășeala îngrozitoare, în care a trecut lupta, după ce vrășmașul a izbutit a frânge șirurile lui Vodă, mi se pare că l-am văzut odată. Disordinea în trupele noastre eră de tot mare, chiar și cei mai viteji ostași își perdură capetele și orbecau fără țintă prin norii de fum ce acoperiau câmpia sădită cu morți. În asemenea clipe, când moartea se avântă infuriată după jertfe, fiecare se îngrijește din instinct mai mult de scăparea sa decât de a altuia. Mi se pare că am trecut printr'un vis înfiorător când îmi improaspet în minte cele ce le petrecui în acea zi îngrozitoare. Dacă m'ar întrebă cineva cum am scăpat cu viață, nu i-aș ști spune. Îmi aduc aminte că am ajuns într'un vârtej de ostași, care me răpl și pe mine între imbulzituri grozave cu sine. Sgomotul eră asurzitor, zăpăceala fără margini, nimeni dintre acești nefericiți nu știea unde merge. Eu, spre norocul meu, eram la marginea vârtejului, dacă aș fi ajuns la mijloc, sunt convins că n'aș mai trăi. Nu ți-aș putea spune câtă vreme a ținut acea imbulzeală nesocotită, mie mi s'a părut o vecinicie fără sfârșit. Eu încă dela început mi-am dat toată silința să me smulg din acest vârtej viu. Îmi curgeau șiroaie de sudoari pe față, din nări mi se pornise sângele, resuflarea mi se oprise, când în sfârșit după multă trudă și opintiri, me văzui la larg. Câteva clipe numai de mai întârziam, eram fiul morții... căci trupa nefericită se rostogoli mai departe și se prăbuși înaintea ochilor mei în Mureș. Nu eră timp de a sta mult pe cumpănă, în jurul meu zgomotul tot creștea... Vedeam trupe nouă sosind și arucându-se una după alta ca oile în Mureș. Cum i-aș fi reținut pe acești nefericiți, dacă aș fi putut!... Cine

mi-ar fi luat in se seamă sfaturile acum, dacă mi-ar fi și auzit glasul în toiu clocotitor, de care ferbea toată câmpia?... Și acum vine clipa, în care mi se pare că am văzut pe Mateiu. Dinspre deal o ceață strălucită de călăreți tăia câmpul în goana cailor spre Mureș. În fruntea acestei cete recunoscui pe Vodă... Soldații cari îi urmau erau gardiștii sei... Nici acum nu știu in se, numai nălucire a fost, sau fapt adevărat ceea ce vreau să-ți spun. Mi se pare că am zărit pe o clipă prin ceața groasă de fum pe Mateiu, călărind lângă Mihaiu-Vodă. Priveștița în câteva clipe se schimbă, calul lui Mihaiu cu o săritură uriașă s'a aruncat în Mureș... gardiștii îi urmau fără frică prin valurile înspumate... I-am petrecut cu ochii mirați, până ce Mihaiu-Vodă a ajuns la uscat. Dintre gardiști in se s'au inecat mai mulți inși. Eu din nou am ajuns într'un vârtej de ostași, care me răpi cu sine. Spre norocul meu, grupa în care me încălceisei apucase calea scăpării pe uscat. Nu știu pe unde am fugit, de ajuns atâta că chioțele și strigătele persecutorilor remaseră din ce în ce tot mai departe inapoia noastră, până când în sfârșit amuțiră cu desevărsire. M'am trezit din buimăceala mea pe un vâr de deal. Eram scăpat.

În ziua următoare am cercetat câmpul de luptă. Și acum me apucă fiori de groază, dacă gândesc la priveștița ce se desfășură inaintea mea. Câmpia dintre deal și Mureș, pe întindere cât puteam cuprinde cu ochii, eră sădită cu trupuri înțepenite. Muțenia de mormânt ce domniă jur de mine, eră întreruptă din când în când de cloncări urite și stoluri băjbăitoare de corbi, vulturi și cioare galagioase se ridicau ca niște nori întunecați, făceau câteva rotiri prin aerul imputit și iarăș se puneau pe morți.

Inzedar am mers dela mort la mort, căutând pe Mateiu, temerea mea de a nu-l găsi între ei, a fost neîntemeiată. Mateiu n'a căzut în luptă.

Bătrânul Anchidim, care ascultase cu atențiune încordată povestirea fiului seu, remase câtva timp gânditor, după ce terminase acesta.

— Încă mai am puțină nădejde că Mateiu n'a murit — zise în fine Anchidim, continuându-și cu grai viu gândurile. — Dacă e adevărat că l-ai văzut aruncându-se în Mureș, atunci a putut scăpa pentru că știea innotă ca peștele. Numai de nu l-ar fi ajuns vrăjmași!

Aici Vasile îl întrerupse repede zicând:

— De aceasta nici vorbă nu poate fi. Am văzut cu ochii mei că dintre oamenii nobilimei nimeni n'a cutezat să urmărească pe Mihaiu-Vodă, care trecuse cu câțiva ostași de ai sei Mureșul.

— Atunci nu ne mai rămâne alt ceva, decât să nădăjduim că Mateiu e în Muntenia și să rugăm pe Dzeu ca aceasta nădejde să nu ne înșele.

Zilele treceau într'aceste una după alta, speranța în sosirea lui Mateiu tot păliă, până ce în sfârșit se strivise cu desevărsire.

Durerea jalnică își desfășură cu încetul negrul seu zăbrănic și-l întinse peste sufletele măhuite ale junelor femei, alungând de acolo și ultima licărire de speranță. Anchidim, după un timp oarecare cu nespuse durere observă, că cuvintele sale, în loc de mângăiere trezeau numai măhnire și că cu conzolarele sale umple numai de lacrimi ochii protegiatele sale.

Într'una din zile, Anchidim se decise a pune

odată capăt acestei stări insuportabile. Chemă pe fiul seu în casă, îi puse scaun, și-i zise:

— Șezi Vasile; azi am a-ți vorbi despre lucruri serioase.

— Te ascult, tată.

Bătrânul își trase scaunul lângă al fiului seu, apoi continuă:

— Mi se rupe inima de durere, când văd atâta durere. Dochița și dșoara noastră își sfârșesc tineretele în lacrimi. Până acuma, de câte ori le vorbiam despre Mateiu și le desfășuram din zi în zi priceini nouă, cari ar putea împedeca pe Mateiu să vină acasă, totdeauna me aflam mulțumit, văzând că vorbele mele se prind. Bucuria ce strălucia din ochii Dochiței, când izbutiam a o face să creadă că consortul seu nu peste multe zile are să sosească, me umplea și pe mine de credință că așa are să fie. De un timp incoace in se nu mai e chip de trăit... E de ajuns ca Dochița și Melinda să me vadă numai, ca în aceea clipă să li se și umple ochii de lacrimi. Baremi de nu m'aș fi învoit la căsătoria Dochiței cu Mateiu, aș fi fost cruțat și eu și ea de multe întristări...

Peste fața lui Vasile trecu în acel moment o paloare ușoară de tresărire.

Bătrânul își adância ochii sei scrutători în trășăturile turburate ale fiului seu și după un scurt timp de observare, continuă cu glas hotărît:

— Da, și acum zic, barem de nu mi-aș fi dat invoirea la aceasta căsătorie nepotrivită. Ca și când aș fi știut că aceasta împreunare nu se va sfârși cu bine...

— De ce să nu se sfârșească cu bine, tată?... Mateiu n'a murit la Mirislău, despre aceasta sunt sigur.

— De ce nu vine dar acasă? De ce ne lasă atâta vreme în nedumerire?

Vasile remase mut la aceste întrebări.

— Deschide-ți ochii mai bine, Vasile, și eugeță ce poate fi priceina de Mateiu și-a lăsat nevasta.

— Dta, tată, așa grăești, ca și când Mateiu n'ar vrea să vină acasă și dacă i-ar fi cu puțință.

— Omul bătrân ca și mine multe de toate gândește — zise Anchidim ștergându-și fruntea. — Baremi de ar rămânea bănueli sterpe frământările mele de minte. Dar ascultă numai și judecă și tu, nu se potrivește de minune toate împrejurările cu temerea mea?... Mihai-Vodă, bătut de nobilime, a fost silit să părăsească Ardealul, cărma țării o poartă acum Csáky și soții sei. Și ce resplată pot aștepta dela Csáky acei nobili cari nu s'au lăpădat de Mihaiu-Vodă? Mateiu își va perde toată averea, pentru că și-a ținut jurământul și nu s'a unit cu nobilimea resvrătită. Mateiu le știe aceste toate... și se ferește să vină acasă, unde nici viața nu e sigură. Spunându-ți adevărul, eu nici nu l-am așteptat să vie el însuș acasă, dar ar fi putut trimite pe cineva să ne înștiințeze unde se află. Și tocmai din aceasta împrejurare izvorește bănuiala mea că Mateiu nu vrea să știm și noi unde se află acum. Din nobil fruntaș și bogat ce fusese, deodată s'a trezit mai sărac decât cel de pe urmă al seu iobag. Dedat mai nainte cu traiul ușor domnesc, acum in se calic lipit pământului, de ce să se prindă el cu o nevastă atât de săracă cum e și Dochița?... Calicia nu e prielică dragostei...

Ací Vasile se sculă, ne mai putând ascultă combinările părintelui seu.

— Me mir de dta — zise el cam infruntător — cum poți presupune despre Mateiu niște lucruri atât de murdare.

— Zis-am eu vreodată că Mateiu a sevârșit deja acele lucruri pe cari tu le numești murdare? — continuă liniștit bătrânul. — Eu știu că Mateiu e om cinstit, dar știu și aceea că bogații, cari au ajuns la sapă de lemn, pândesc cu ochi de vultur prilejul de a putea aruncă aceasta unealtă nepotrivită în mânilor lor albe. Ostaș viteaz și june frumos, cum e și Mateiu, ajuns în țară străină unde nimeni nu-i cunoaște legăturile de mai nainte, de ce să nu încerce a se înălță iară la treapta de unde o faptă nerumăgată îl prăbușise în groapa incomodă a celei mai de plâns caliciei? Eu am umblat în tinerețele mele prin Muntenia; și acolo sunt boeri bogați, cari au fete de măritat... De ce să nu-și îndrepte soartea deodată Mateiu, primind mâna și averea unei fete de boer?... De dragul Dochitei, vrei să zici?... Poate... Eu înse nu m'aș încumătă a jură pe statornicia nimerui.

— Eu jur că Mateiu nu va părăsi pe Dochita nici într'o o împrejurare! — zise Vasile hotărit.

Zelul cu care Vasile apăra pe Mateiu, vrăji un suris ușor pe buzele serioase ale bătrânului.

— Îmi place când un ostaș e gata a-și ținea mâna în foc pentru mai marele seu — zise Anchidim mai departe. — Dar bănuiala tot în suflet îți rămâne, până nu te convingi despre adevăr, inzedar îți dai toată silința să o alungi de acolo. De câteva zile am un gând, pe care l-aș duce în deplinire eu însu-mi, dacă n'aș fi atât de slăbit de bătrânețe și dacă Dochita și dsoara noastră n'ar avea trebuință de mine.

— Aici sunt eu, tată, destul de tare și tiner. Așă cred, că ori cât ai cercă, n'ai află alt om, în care ai avea mai multă încredere ca în mine.

— Tocmai de aceea m'am hotărit să-ți grăesc despre aceasta. Ascultă deci, dragul tatii, tu ai să pleci cât de curând în Muntenia.

— Sunt gata a plecă chiar și mâne.

— Ți-oi alege un cal din grajdul domnesc. Dochita îți va da bani și cele trebuincioase pe drum. Mâne dimineață poți plecă. Ajuns în Muntenia, nu te opri până în tabera lui Mihaiu-Vodă. Între gardiștii lui Vodă vei află de sigur pe cineva care-ți va ști spune ce s'a ales din Mateiu. Dacă asă a fost scris în cartea sortii că bărbatul Dochitei să piară în lupte, fără luminare și mângăere sufletească, l-om plânge și jelî. Ne vom liniști în voia lui Dzeu, și vom purtă și aceasta cruce cu răbdare și umilință. Grea va fi și aceasta sarcină pe umerii slabi ai Dochitei, dar mult mai crâncenă i-ar fi durerea dacă bănuelile mele s'ar dovedi de adevărate și s'ar vedea părăsita de bărbatul în care-și puse toată încrederea și pentru care și-ar fi dat și viața.

În acest moment lui Vasile i se părû că aude rinchezând un cal. Grabnic ieși afară să se convingă de unde vine acest zgomot.

Abiă stătû el câteva clipe în ușa tinzii și se întoarse năvalnic în odaie, strigând:

— Tată! în curtea domnească văd mai mulți călăreți. Poate că chiar Mateiu a sosit...

Fața bătrânului se aprinse de bucurie și porni cu fiul seu la curte.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Dintr'un bazm.

*Frunza stă la sfat cu vântu,
Grawrii se sbeguesc.
Mierla își mlădie cântu,
Mieii pase, câniți pândesc.
Sub goruni nuntesc gândacii ...
Stau înmărmuriți copacii,
Codru e cuprins de jale.
Ascultați cum plânge 'n vale
Dragul fluier ciobănesc.*

*Soarele 'n apus se lasă,
Frunza, merla-au amuțit.
Turma a pornit spre casă,
Crânghu 'ntreg s'a ostoit.
Numai fluierul doinește,
Dar și doina lui slăbește —
Și se peierde 'n umbra serii ...
Cum me potopesc puzderii
Dintr'un bazm de mult trăit!*

Dionisie Stoica.

Guibul fericit.

(Das Glück im Winkel.)

Dramă în trei acte.

De Herman Sudermann, traducere de Maria Băulescu
(Urmare.)

Scena 8.

Elisabeta, Videmann.

Videmann. S'au dus dl și dna Röknitz să se culce?

Elisabeta. Erau obosiți și își cer seuze.

Videmann. Am fost cam necuviincios să-i fac să se aștepte atâta vreme, dar m'a ținut inspectorul... Bine, tu spune-mi ce i-a venit lui Röknitz să divulge deodată chestiunea noastră? Mie imi înghețase inima de frică!... Avea aparența că peste voia noastră constată un *jait accompli*. De nu poți să te lași să fii tratat în modul acesta... Atunci mai bine ar fi — în fine — eu nu zic nimic — absolut nimic... tu ai să decizi.

Elisabeta (duioasă). Așteaptă până mâne, Gheorghel!

Videmann. Cum vrei tu, draga mea!... Cum vrei tu... (Ride, aducându-și aminte de ceva.)

Elisabeta. Rizî?

Videmann. De, or ce lucru pe lume are și partea lui ridiculă... Inspectorul tot a mirosit ceva — e destul de șiret. — Inse în loc să ia lucrul din partea cea rea, m'a ridicat în preț. — Știi bine cât me cicăliă altădată. Acum la despărțire doar că nu m'a uns cu miere... Mi-a pus în posibilitate chiar o sporire a lefii... Da, da, — trebuie să te ții greu și să joci pe grozavul... asta înse n'am priceput-o eu toată viața.

Elisabeta. Atunci de negreșit, — că tu ai rămânea cu plăcere aici —

Videmann (Își ia o carte de pe etajeră — oftând.) O Doamne!... eu... în sfârșit —

Elisabeta (cu decisiune.) Să și remâi, Gheorghe! *Videmann*. Nu — nu — nu — pentru toată lumea nu. (Se așază la birou.)

Elisabeta. Vrei să mai lucrezi, Gheorghe?

Videmann. Doamne așa vrea — tot nu pot să me duc așa nepreparat la lecții... (cu amărăciune.) Chiar pentru un viitor inspector nu-i potrivit. Ce-mi mai rămâne, voiu recetă în pat.

Elisabeta. Dormi bine în școală?

Videmann. Mulțămesc, foarte bine!

Elisabeta (stinge lumina de pe masa din stânga.) Te duci acum îndată?

Videmann. Se 'nțelege — numai —

Elisabeta. Atunci fii bun și aruncă cheia iar în lăuntru — ca să pot deschide dimineată —

Videmann. De negreșit — așa fac!

Elisabeta. Așa dar noapte bună! (Ii întinde mâna.)

Videmann. Cum te iritează chestiunea asta... Ce palidă ești, te-am observat toată seara!... O Doamne! și ce bine a fost, ce frumos, toate în abundență... Să nu-ți crezi ochilor că le ai toate și sunt ale tale! — Îți mulțămesc foarte mult! (vrea să o sărută.)

Elisabeta (se retrage.)

Videmann. Nu vrei să me îmbrățișezi?

Elisabeta. Cum nu! (se pleacă pe mâna lui, pe care o sărută repede.)

Videmann (retrage mâna speriat.) Elisabeto!

Elisabeta (iese repede.)

Scena 9.

Videmann, Dangel.

Videmann (se uită după ea foarte înduioșat, își ia pe urmă un pachet de cărți subțioară și vrea să stingă lampa... Prin curte se aude cineva pășind încetșor și oprindu-se în fața casei. El ascultă și strigă la ușa verandei.) Este cineva acolo?

Vocăa lui Dangel. Dle director — eu sunt.

Videmann. Dangel dta? Ce mai pofteste?

(Dangel intră.) Aș vrea să știu cum ai intrat în curte?

Dangel. Am sărit peste uluci, dle director —

Videmann. Omule, asta nu se cuvine... s'auză cineva... De ce n'ai sunat?

Dangel. Aș fi vrut... chiar de-adineaori — dar n'am — Pentru că doriām să ve vorbesc ceva secret, dle director.

Videmann. Dangel... mai bine să nu minți... mi se pare că Rosa dela bucătărie e fată frumusică. Ești tiner... Să știi că me fac că n'am văzut, da să nu mai faci rușinea asta în casa mea. Te rog!

Dangel (indignat.) Dle director, nu me insultă... Adevărat că iubesc pe cineva din casa dtale, dar asta este Lenuța.

Videmann. Dangel!... Dangel, nici nu știu dacă trebuie să me bucur... ușor poți să-ți nefericești viața — și n'as vrea ca sermanul meu copil să nefericească pe cineva.

Dangel. Dle director, rostul vieții mele este deja lămurit.

Videmann. Va să zică din cauza asta făceai planuri — să fii profesor de orbi. — Știe ea ceva?

Dangel (face semn negativ.)

Videmann. Prea bine, Dangel... ești om cinstit.

Dangel. Dle director, n'am venit pentru asta

— am venit pentru că — dle director — mi se pare că în casa dtale se prepară o nenorocire.

Videmann. Dangel — Pst... (deschide ușa dela coridor, ascultă și se întoarce.) Vorbește.

Dangel. Dle director, Lenuța m'a luat astăzi de-o parte și m'a rugat cu stăruință, să bag de seamă de dna Videmann — pentru că i se părea schimbată.

Videmann. Soția mea? — da, da, — asta se esplică.

Dangel. Dle director, soția dvoastre inse și-a luat pe urmă remas bun dela mine.

Videmann. De ce tocmai dela dta?

Dangel. Pentru că știe, — sau mai bine zis a înțeles — istoria cu Lenuța! — Și mi-a dat fetița în grije — pentru cazul — dacă dânsa n'ar mai fi aici.

Videmann (se redresează tăcut în toată înălțimea figură lui în espresiunea unei statue.) A mai zis ceva?

Dangel. Nu, dar eu am observat-o mereu.

Videmann. Și —

Dangel. După părerea mea, — de și sunt om fără experiențe — are de gând — vrea —

Videmann. Să părăsească domiciliul.

Dangel. Da!

Videmann (cade pe scaun, și rămâne pe gânduri, cu capul rezămat în mâni.) Asta, — se poate —

Dangel. Dle director — iubite dle director!

Videmann. Și chiar în noaptea asta, nu-i așa!

Dangel. Asta nu pot s'o știu, dle director!

Videmann. Eu remâiu atunci pentru or ce caz aici peste noapte. Pe aici trebuie să treacă. Oare se observă — departe lumina din odaie? (Dangel face o mișcare, ca și cum n'ar înțelege.) Dinspre casă —

Dangel. Cred că da, — dle director.

Videmann. Atunci închid oblonul, — îți mulțămesc dle Dangel. — Pofteste cheia dela poartă, — poți s'o lași neincuiată.

Dangel. N'ar fi mai bine — să —

Videmann. Dacă vrea să plece, trebuie să-i fie liber drumul. Noapte bună, dle Dangel!

Dangel. Noapte bună, dle director! (Iese.)

(Finea va urmă.)

V o r b e.

Dacă ești poet, nu e destul ca inima să te îndemne să scrii, trebuie să-ți și dicteze.

A face cuiva complimente ironice, însemnează a-l urzică cu ghimpul unui trandafir.

Când bărbatul își înșeală nevasta, familia tot mai poate exista; dar când nevasta-și înșeală bărbatul, familia se distruge.

Dumnezeu ca să facă pe bărbat, și-a consultat mintea; ca să facă pe femeie, și-a consultat inima.

Deosebirea între un om cult și altul incult e tot aceeași ca între un rege și-un cerșetor.

Ce ne pasă dacă un om e corupt, destul să fie bine crescut! Ce ne pasă dacă o carte e desmățată, destul să fie scrisă de un autor la modă!

Iată criteriul zilei!... Ce societate și ce literatură!

Florile primăverii.

S i r e n a.

De T. Aubanel.

— Traducere din l. provansală.* —

*Sub veșnicul vuet turbat
Al mării ce geme 'n suspine,
Acolo-s palate senine,
Dar valul iar le-a 'nfășurat.*

*În zări trece-un vas depărtat.
Din capătul lumii el vine. —
S'o vadă atunce ori cine
Spre cer își aruncă deodat'*

*Cosița ei mândră, cu fală
Se joacă, s'alung' așa goală
Sirena ademenitoare.*

— „Un paj, cine-mi vine la sin ?”
Răcnește al navei stăpîn :
— „Un om cufundat în vâltoare !”

Alesandru A. Naum.

Despre meningită.

Creierul este învălit de niște membrane numite meninge; inflamațiunea lor constituie meningita. Această boală se observă foarte des în copilărie, mai cu seamă până la 7 ani. Dela 7—15 ani, devine din ce în ce mai rară, iar dela această vârstă în colo, excepțională.

Cauza esențială ce o produce, este tuberculoasă (98% din totalitatea cazurilor). Copiii cari au unul din părinți tuberculos sau în a căror familie există tuberculoasă, sunt în genere predispuși la această boală. Lipsa de condițiuni igienice cu privire la hrană, la locuință, la exercițiu, precum și silirea prea mare la învățătură, frica și emoțiunile vii, sunt agenți cari favorizează ivirea boalei. De asemenea șederea copiilor cu capul gol în soare și loviturile asupra capului pot încă produce meningita. Foarte rare-ori meningita apare în urma pneumoniei sau reumatizmului și une-ori în boalele urechei interne prin propagarea inflamației. În fine sunt și cazuri în cari meningita tuberculoasă poate apare fără nici o cauză predisponentă apreciabilă.

Această boală este un flagel îngrozitor care cauzează o mortalitate foarte mare printre copii. Odată declarată, chiar încercând a o combate dela început prin diferite mijloace energice, rezultatul este tot nul. Ceea ce e de făcut, e a urmări diferitele precepte igienice mai jos menționate, spre a pune la adăpost — atât cât e posibil — pe copiii predispuși.

Simtomele boalei. După câteva zile până la 2—3 săptămâni de schimbare a caracterului, care face ca copilul să devie iritabil, reutăcios, să țipe, să aibă insomnie, împreună cu puțină căldură, sau alte-ori să fie trist și să tragă la somn, boala se declară de obicei printr'o durere foarte vie în partea anterioară a capului, constipație, vărsături, som-

nolență și impresiune penibilă la lumină. După vre-o 2—3 zile, se ivește și delir (mai ales nocturn), scrâșnături ale dinților, un țipet scurt și ascuțit, lugubru, caracteristic; pulsul devine repede și intermitent, respirația neregulată, mușchii cefei se înțepenesc, pânțele se deprimă (ca o albă), pupilele devin dilatate, apar paralizii ale mușchilor ochiului cari fac ca privirea să devie cruceș, și în cele din urmă convulsii (spasme) ori o somnolență profundă, premergătoare ale morții. Acestea sunt simptomele principale cu cari se prezintă boala; parte din ele pot lipsi, ori alternează între ele în diverse moduri.

Durata maximă a boalei confirmate este de trei săptămâni.

Tratamentul întrebuintat e cu totul inutil. Viscăitori la ceafă ori lipitori, compresii reci sau gheață pe cap, mustare la pulpe, Cloral, Bromur și Iodur de Sodiu intern etc., medicul nu le recomandă în realitate, decât ca să nu i se impute de cei d'imprejurul bolnavului (cari nu sunt convinși de incurabilitatea boalei) că nu a luptat în destul contra reului. Nu există nici un caz de meningită vindecată, inse suposând că această boală n'ar fi urmată de moarte, bolnavul ar rămâne timpit pentru restul vieții, sau mut, surd, orb, paralizat etc.

Precepte igienice și medicamente preventive.

— Copiii predispuși la această boală sunt, precum am zis, cei cu antecedente ereditare tuberculoase și cei cu semne de scrofuloasă care constau în: gălci ce apar din când în când, terminându-se sau nu prin coacere, scurgeri de urechi, guturaiuri continue, inflamațiuni ale bordului ploapelor (blefarite), bube dulci pe cap (impetigo), pelea fină și palidă, puțin buhăiți, genele lungi, buza de sus desvoltată, capul mare, pânțele balonat, creșterea generală lentă, slăbiciune, inflamațiuni cronice supurtate în incheeturi (la șold, genuchi, etc.) Asemenea copiii mai mult ca toți ceilalți, trebuie hrăniți bine (lapte și oue în cantitate mare), trebuie lăsați să se joace și să facă mișcare în aer liber cât se poate de mult și pe ori ce fel de timp (inse bine îmbrăcați). Să nu fie puși la învățătură înaintea vârstei de 10 ani și să nu se silească prea mult.

Hidroterapia, sub formă de învelire în cearșafuri ude reci, urmată de fricțiuni, sau cu duși reci și de scurtă durată, contribuie foarte mult la întărirea organismului.

Dintre medicamente, Iodurul de fer (în sirop ori pilule), preparatele Arsenicale, cele Fosfate, Amarele și Untul de pește, sunt cele mai eficace. Aceasta din urmă, numai în cazul când e suportat, adică când nu turbură digestia și nu taie pofta de mâncare. Dosele acestor medicamente trebuesc să fie potrivite după vârsta copilului. Ele se lasă pentru câțva timp și sunt reluate din nou, în mai multe rânduri, mai mulți ani consecutivi.

Dr. Ioan Poenaru.

Proverbe.

Om dorește ceea ce nu posedă, iar ceea ce posedă nu prețuește. (Românesc.)

*

E reu calul care nu știe să-și poarte șeaua. (Leșesc.)

* Textul provansal a fost publicat în „Albumul Macedo-Român” al lui V. A. Urechia (1880).

Versul lui Adam.*

Veniți toți cei din Adam
 Și cu fiii lui Avram,
 Să cântăm un vers de jele,
 Pentru-a lui Adam greșele;
 Pentru a lui izgonire,
 Jalnică din rai gonire,
 Că după cum a greșit,
 Domnul din rai l-a gonit.
 Șade-n preajma raiului,
 Plângându-și greșala lui.
 Adam șade și imi plânge,
 Și din gură așa-mi zice:
 O vai Evo, ce-mi făcuși,
 Din sfântu rai me goniși,
 Care pentru o mâncare,
 Sunt pedepsit așa tare!
 Plânge rai și tu de mine,
 Că sunt lipsit de-al teu bine,
 O vai mie rai prea dulce,
 Cum va fi de-acî nainte!
 Nice îți mai văd frumșeta,
 Nice îți mai gust dulceața!

Iară Domnul cel prea sfânt,
 Văzu pe Adam plângând,
 Zis-a lui așa grăind:
 Adame, ce ești scărbit,
 Foarte tare îngrijit?

Iar Adam respuse lui:
 Foarte-am greșit Domnului,
 C'am călcat porunca lui,
 Ș-am căzut din mila lui,
 De tot binele lipsit,
 Că sunt gol și pedepsit.

Iară ingerul a zis:
 Îndată ve pocăiți!
 Și veți fi mie primiți,
 Mila mea să nu uitați,
 Ca raiul să căpătați,
 Că eu singur voiu să viiu,
 Și din morți să ve inviu,
 Și voiu da voue moșie,
 Cerul în veci să ve fie.

Și le arată Cuvântul,
 Cum să lucreze pământul.
 Evei i dete aminte,
 Cum să-și facă 'mbrăcăminte.
 A remas Adam săpând,
 Eva cănepă torcând.
 Atunci Diavolu văzând,
 Pe Adam pământ săpând,
 I-a grăit groaznic cuvânt:
 Cine ți-a poruncit ție,
 De-mi făcuși pacostea mie,
 De-mi stricași pământu meu,
 Fiind c'acî io-s Dumnezeu?

Iară Adam a grăit:
 Dumnezeu mi-o poruncit,
 Ca să lucru eu pământ!

Iară Satana respuse,
 Lui Adam și i mai zise:
 Eu sunt aici Dumnezeu,

Pământul este al meu,
 Și tu mergi de sapă 'n rai,
 C'acolo moșie ail
 Că aici de vei săpă,
 Nici de mine nu-i scăpă.

Așa Adam auzind,
 Vrășmașul pe el gonind,
 Nu știă ce va mai face,
 În cătro se va întoarce?
 Începură iar a plânge,
 Cu glas de jele a zice:
 Oh amar și vai de mine,
 Pentru scărba ce-i pe mine,
 Când din rai am fost gonit,
 Și de-aceia izgonit!

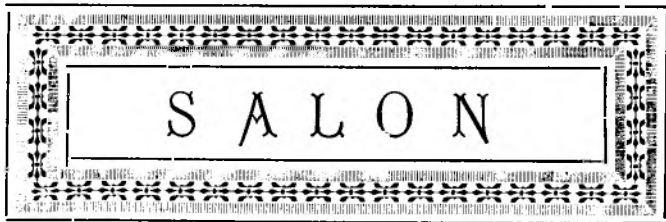
Atunci Diavolul văzând,
 Pe Adam așa plângând,
 A grăit cu glas mai blând,
 Ca să-l mai înșale — vrând,
 Zis-a lui așa grăind:
 Oh Adame nu mai plânge!
 Și să faci precum oi zice,
 De vrei să trăești cu pace,
 Să lucrezi precum îți place.

Iar Adam nepricepând,
 Că Dracu viclean fiind,
 Iar Satana respuns-a
 Lui Adam și așa zis-a:
 Eu voiu să cer dela tine
 Fiii, ce vor fi din tine,
 Să mi-i dai de ascultare,
 Fiind eu împărat mare!

Și Adam pe fiii lui,
 Îi dădu vrășmașului,
 Dându-i pe ei cu zăpis,
 Fiind cu-a-lui mână scris.

Iar Satana acel zăpis,
 L-a ars și l-a făcut tare,
 Să fie lucru mai mare.
 Gândia unde-l va putea,
 Ca să-l pitulească bine,
 Iar în Palestina este,
 O apă cu mare veste,
 Iordan numele având,
 Dintre niște munți curgând.
 Domnul s'a mântiat foarte,
 Să piarză lumea cu moarte,
 Porunci vazduhurilor,
 Să-și verse ploile lor.
 Așa lumea o necară,
 Și vii nime nu scăpară,
 Numai ce a remas Noe,
 Făcând a Sfântului voe,
 Dintre care se năseură,
 Și pe pământ se 'multiră.
 Începură-a greși foarte,
 Întru-un păcat de moarte,
 Că junghiau pe fiii lor,
 Faceau jertfă dracilor.
 Domnul s'a milostivit,
 Și din cer s'a coborit,
 Din fecioară s'a născut,
 Pe cruce s'a restignit,
 Și pe noi ne-a mântuit,
 Din acel păcat cumplit.

* Copiat din un manuscris vechiu al reposatului preot din Muncelul mare, Popovici, din vremea veche. Pe semne a avut trecere de colindă.

Din trecut.

Erá pe la orele doue. Soarele de toamnă întorsese de amiază și lăsase tocmai atâta umbră câtă ne trebuia să putem sta nesupărați în vechiul târnaț al casei noastre.

În stânga „găbănașul“, șindilit de curând, având câte-o cruce în cele două colțuri ale acoperișului. Din el și până în casă un stobor, care desparte „odorul“ de grădină, iar în grădină un „pomnițariu“, un nuc, câțiva vișini, niște tufișuri de meri, cari au particularitatea, că nu produc mere decât tot în al doilea an. Mere mititele și dulci, cari înseamnă nu ajung a se coace nici odată. Se fac prin iunie, iar pe la începutul lui iulie le-am mâncat pe toate, noi și vecinii. Pomi neglijați, așteptând mâna îngrijitoare, care să facă din ei un izvor de venit și izvor de plăcere.

În fața noastră poarta, în mijlocul unui gard cu streșină, iar în dreapta un „acaț“ și lângă acaț fântână. Dincolo de fântână „ocolul“, apoi grajdul și șura și lângă șură câteva „fârcituri“ de fân...

Pe poartă intră a gale „cătana“. Are opinci nouă și e radios, ca întotdeauna, când me vede pe mine. La 1848 l-a recrutat Kossuth la honvezi, cum a recrutat pe atâți alți Români. După ce Kossuth a depus armele, l-au recrutat în oastea împărătească și doisprezece ani nu s'a mai întors acasă. Din băiat, ce erá, când a mers în cătane, s'a întors coșogea bărbat cu mustețe, și cu multă înțelepciune. Văzuse toată împărăția austriacă din Lombardia până în Galiția și dela Brașov până în Pojun. La 1854 a fost și în țara românească. În sat i-a rămas numele „cătana“. Până în ziua de azi nimeni nu-i zice altfel.

— Vii acasă, pe câte-o țiră de vreme, îmi zice „cătana“, și nici atunci nu stai cu noi. Unde ai fost iară?

— Am fost la Șomcuta și la Baia-mare. Azi e lesne de călătorit, bade cătana. Nu mai e ca înainte de asta cu treizeci de ani, când ne trebuia câte două zile până în Baie.

— Când ai plecat din Baie?

— Pe la „prânzul cel mare“ (9^{1/2}). Am făcut înconjur pe la Jibou, unde am și „gustat“ și acuma iată-mă-s aici. Din Baie până aici nu-ți trebuie mai mult de trei ceasuri.

— Așá-i. S'au schimbat vremurile. Cu „caru de foc“ poți „mere amú“ unde vrei, tot fluierând și cu „clop“ într'o ureche, numai bani să ai.

*

Mintea mea sbură îndărăt, înainte cu douăzeci și opt de ani. Făcusem doi ani la școala românească din Șomcuta.

— Ar trebui dus „pruncu“ la Baie, zise într'o zi mama, ca să învețe mai departe.

— Apoi să-l ducem, respunse tata.

Anul școlar se începea atunci la 1 octombrie,

înse regulamentul, pe semne, nu erá așá aspru pe acele vremuri, căci pe mine m'au dus la școală cu trei săptămâni mai târziu și n'am avut nici o dificultate la înscriere.

Erá o zi de duminică, 18 octombrie 1874.

Nu se făcuse încă de ziuă și eu eram de mult treaz. Me pășteau gândurile și grija școalei, și me svârcoliam în pat.

„Preuteasă!“ aud odată glasul tatii, „câte mierță de mălaiu ai pus în car?“

— Douesprezece.

— Or ajunge?

— Apoi de-aici oi scoate vr'o cincisprezece zloți și mai am cincisprezece, pe care îi țin în „puiul lăzii“, de când ne-a venit „subsidiul“.

Tata căpătă dela episcopie un „subsidiu“ de vr'o 66 florini pe an, în două rate. Odată cu rata veniau și chitanțele de rețineri: 1. Pentru „tipografia diecezană“ 5 fl.; 2. Pentru fondul „viduo-orfanal“ 5 fl.; 3. Pentru „preparandie“ 5 fl.; Remăneau vr'o 17 florini. Mai târziu veniau și alte chitanțe: 4. Pentru „Predicatorul“ și „Cărțile Săteanului Român“ a lui Popa Niculae Fekete Negruțiu 5 fl.; 5. Chitanța lui Huza, notar la consistoriu, asupra sumei de 5 fl.; (luați „împrumut“, dela popii despre cari știea că nu vor reclama). Protopopului încă i se cuvenia, 6. Pentru trimiterea subsidiului 50 crețari, așá, că din bietul „subsidiu“ nu mai rămânea aproape nimic. Zeu, când te gândești, că pe acele vremuri numai „subsidiul“ erá unicul izvor de venit în bani al unui preot din părțile noastre (restul în natură: din „clejje“, „bir“, zile de lucru; venitele stolare slabe de tot. Doar preotul, care avea moșie dela părinți ori socri, dacă erá mai ajutat!) și că și acela erá cinstit prin fel de fel de rețineri, trebuie să te miri de unde și cum putea să trăiască și să se îmbrace preotul cu numeroasa lui familie și să-și poarte și copiii pe la școli?

Las' că situația preoților nici până în ziua de azi nu s'a prea îndreptat și așá numita „congruă“, după toate prevederile omenești, nu va ajunge a fi tranșată nici într'o sută de ani...

— Ar trebui să-i cumpăr „pruncului“ un „căput“ de iarnă și niște haine de postav — continuă mama.

— Nu-l învăță de pe acuma cu haine domnești. Cioarecii de lână și sumanul ce i l-au țesut și cusut surorile, îi vor ținea mult mai cald, decât „ronghiurile“ cele scumpe de târg. Te-ai gândit înse, unde îl vei „băgá în cortil?“

— D'apoi, că pruncii „moașei“, Marcu și Nicodim, is la Voanța. Nu știu ce să fac? La „calvânul“ acela me tem că n'a învăță ceva lucruri bune. Să văd, poate l-a primit Hoalbedințoaie.

— La Voianța plătesc „pruncii“ un zlot și douăzeci de crețari pe lună, pentru care le dă culcușul, (câte doi într'un pat), le face foc în „sobá“, le fierbe și le coace din cele duse de acasă și le spală cămășile. Hoalbedințoaia me tem că va cere mai mult.

— A cere ea și ne-om mai și „alcăzi“ și i-oi plăti pe-o jumătate de an. Apoi oi cumpără „pruncului“ cărți și ce i-a mai trebui și dacă oi vinde „mălaiul“, tot mi-a mai rămânea ceva și pentru fete să le cumpăr încălțăminte.

Stelele luciau încă pe cer, când ne așezarăm în car. „Mutulucu“ puse în car încă de cu seară trei saci cu „mălaiu“ fiecare câte de un „chiubăl“. Peste saci pusese fân, iar d'asupra un țol, potrivit așa, ca să putem șede pe saci. Tata ne-a însoțit până la poartă și a stropit carul și boii și pe noi cu apă sfințită.

— Cea Bodor! Hois Cendea! — așa-i mână „Mutulucu“ boii. Înaintea noastră ședea „moașa“ într'un alt car cu boi. Carul „moașii“ eră și el încărcat cu 3—4 chiubele de „mălaiu“, iar boii îi mână „Baciu“.* — Haidi! Haidi! Haidi! Haidi!

Când sosiram în hotarul Lemniului, se făcea de ziuă. Înghețase pentru prima oară în acea toamnă și carul zăcăniă greu din bulgăr în bulgăr. Când a resărit soarele, cele dintiu raze ale lui căzură pe niște porumbrele coapte, ce stăteau învălitate de bură pe crengile porumbreilor din marginea drumului.

Am mas în ziua aceea la Șomeuta și luni dimineața am pornit mai departe. D'abiă luni înspre seară am sosit la țintă.

*

Așa ținea drumul pe atunci, câte două zile până la Baia-mare; iar azi pornești de aici la douespzece din zi și înainte de vremea „ojinei“ sosești în Baie. Ori, venind de acolo, pornești la prânzul cel mare și când e mai bună „gustarea“ ești acasă.

„Cătana“ se uită la mine și zimbiă.

— Dumneata, spui de Baia-mare, respunse cătana. Ce-i până acolo? Doue trei poște. Și apoi dumneata ai mers cu caru. Dar eu ce să zic, care am umblat toată împărăția pe jos și cu „borneu“ în spate și cu pușca pe umăr? Câte sute de poște, am făcut eu pe jos! Da „amú“ și cătania-i mai ușoară. Cătanele nu le mai duc așa departe, ci le lasă pe aici, prin orașele noastre, și nu le țin câte doisprezece ani, ca pe vremea mea. Iar când se întâmplă, să le ducă la „Beciu“ ori în Bosnia, se duc eu caru de foc.

— Și „meghis“ par'că cătanele de azi nu sunt voinice, cum eram noi....

Septembrie 1902.

Augustin Paul.

Expoziția „Asociațiunii“.

În nr. 19 al foi noastre am publicat o informațiune mai largă despre expoziția din Sibiu, care se va deschide în 19 august, când totodată se va inaugura acolo primul nostru Muzeu istoric și etnografic român.

Astfel publicul nostru cult este astăzi pe deplin orientat asupra scopurilor urmărite cu aranjarea expozițiunii, cât și asupra modalităților în cari se intenționează prezentarea stărilor etnografice și istorico-culturale ale poporului nostru.

Acest cadru în care se proiectează expozițiunea, este însuș un elocuent interpret al importanței acestei întreprinderi frumoase a „Asociațiunii“, și astfel ar fi de prisos a o accentua din nou și la acest loc.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri de astădată numai la acele părți ale programei, ce privesc secțiunile a căror înzestrare după natura lucrului se

* La noi mai fiecare om are câte o poreclă.

va putea face numai cu conlucrarea cercurilor largi ale publicului nostru cult.

Acestate sunt în primul rând: Expoziția istorică și în deosebi secțiunea de istorie politică și de istorie culturală. Cu privire la aceste secțiuni programa expoziției cuprinde următoarele înviațiuni:

(§. 45.) 1. Istoria mai veche (înainte de 1848). În acest despărțământ se vor expune: documente, diplome și acte, cari privesc istoria politică a Românilor din țară și a instituțiilor lor; portrete, scrisori și obiecte ale bărbaților cari s'au distins pe acest teren.

(§. 46.) 2. Epoca dela 1848:

a, documente, acte și scrisori; indeosebi ale conferențelor naționale și ale comitetului național;
b, portrete, scrisori și reliquii ale bărbaților distinși din această epocă;

c, tablouri, embleme, arme, distincțiuni și uniforme dela 1848;

d, literatura referitoare la 1848.

(§. 47.) 3. Istoria mai nouă:

a, documente și acte mai importante, referitoare indeosebi

α, la dietele dela 1863, 1865 și 1867—1894,

β, la conferențele naționale ținute dela 1869—1894,

γ, la activitatea comitetelor naționale instituite dela 1881—1894,

b, portretele deputaților români din dietele dela Sibiu și Cluj și din parlamentul dela Budapesta (fără deosebire de partid);

c, reliquii de ale oamenilor politici mai însemnați din acest timp.

(§. 48.) Pentru înzestrarea acestei secțiuni se va face un apel public.

Obiecte de interes istoric din epocile înșirate, cari privesc indeosebi bisericile și școalele, apoi viața comunală și în fine chestiuni culturale, militare sau economice, se vor așeză în despărțămintele speciale, instituite pentru aceste ramuri.

(§. 49.) Documente și obiecte cari privesc istoria culturală a Românilor din țară afară de cele referitoare la biserică, școală, literatură și științe, și la artele frumoase, cari se vor așeză în despărțămintele lor speciale, și anume:

1. documente și date referitoare la instituțiuni și societăți culturale române din țară, și (în secț. XXXV), expozițiile speciale ale acestora (Asociațiunea aradană și maramurășană, reuniunile de femei, reuniunile de lectură, societățile academice, cari toate vor fi invitate în special să participe la expozițiune);

2. mecenații români, portretele și reliquiile lor;

3. academicianii români (portrete și reliquii);

4. date statistice despre fundațiuni și fonduri culturale.

Între doue rivale.

Doue rivale, mai ales în ale modei, cari nu s'au mai văzut, de vre-o trei ani, se întâlnesc deodată în stradă:

— Ah! Ce bine îmi pare că te văd! Vai, cum te-ai schimbat!... Nu te-am recunoscut decât după pălărie!

— Și eu numai după jachetă te-am recunoscut!

LITERATURĂ.

Între Someș și Prut. Sub titlul acesta, dl Augustin Paul, acuma colaborator la „Gazeta Transilvaniei“, a scos la lumină în București, la institutul „Minerva“ un volum de schițe, impresii și amintiri. Volumul se prezintă în condițiuni foarte avantajoase, atât ca fond, cât și ca formă. În deosebi pentru cetitorii de dincoace de Carpați are un interes deosebit, căci le înfățișează figuri dela noi și o limbă vorbită în părțile acestea. Dintre cele publicate în volum, ocupă un loc de frunte amintirile despre reposatul episcop Pavel, scrise cu sinceritate inspirată de stimă față de figura adormitului vrednic prelat. Au un deosebit interes și schițele: „Românii cari nu știu românește“ și „Ungurii cari nu știu ungurește“. Dintre celelalte, reproducem una în Salonul nostru de acuma. Recomandăm cu plăcere cartea atențiunii publicului cetitor. Prețul 1 coroană 50 bani.

Premiile Academiei Române. *Premiul Asociațiunii Craiovene pentru desvoltarea învățământului public*, de 1500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 novembre 1902 până la 31 octombrie 1906. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs, este până la 31 octombrie 1906. — *Marele Premiu Năsturel*, de 12.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1909 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 novembre 1904 până la 31 octombrie 1908. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1908.

TEATRU și MUZICĂ.

Concertul reuniunii române de muzică din Brașov, dat la 12/25 maiu, cu concursul orchestrei orașenești, întărită cu membri de ai societății filarmonice, și dirijat de pofesorul de muzică dl G. Dima, precum aflăm din „Gazeta Tr.“, a reușit esecelent, a fost unul din cele puține concerte de elită de peste an. Imnul, pe care dl Caudella l-a pus la dispoziția reuniunii de cântări, a fost un bun început pentru corul mixt și orchestră. Puternic s'au ridicat vocile și tonurile spre cer. A doua piesă: Rhapsodie, cântată de dna Maria Dima (alt) de corul de bărbați și de orchestră, a emoționat deosebit pe ascultători prin cuprinsul ei gingaș melodic și minunat de variat. Efectul strălucit ce l-a avut esecutarea Rhapsodiei este a se datorî în primul rând solului dnei Dima, care a cântat admirabil. Publicul a ramas încântat și de voce și de școală și de dibăcia în predare, iar corul și orchestra au completat frumosul efect. „Crăiasa ielelor“ de Gade, a fost în toate privințele reușită. Solii, corul și orchestra, au conclucrat cu succes spre a redă îmbrăcat în sunete melodice tabloul fantastic și romantic al baladei compozitorului svedez. Solii: dna Ciurcu (sopran), dna Dima (alt) și dl Oancea (bariton) au fost la înălțime, în deosebi dna Dima ca „mamă“ în partea I și III-a și dna Ciurcu ca „Crăiasa ielelor“ la finea părții a doua în tonurile înalte de peste linii. Nu mai trebuie

să spunem, incheie „Gazeta“, că succesul concertului este a se datorî în primul rând conducerii probate a dirigentului George Dima, căruia îi revine o parte mare din aplausele dese și sgomotoase cu care a primit publicul prestațiunea de joi seara a reuniunii.

Concert în Brad. La St. Constantin și Elena, 3 iunie n., se va aranjă la Brad o petrecere declamatorică-muzicală. Programul: 1. „Hora ostașilor“, muzica de T. Popovici, cântată de corul școlarilor. 2. Din „Povestea unei coroane de oțel“, de G. Coșbuc, vederi proiectate cu skiopticonul, — predată de prof. dr. I. Radu. Prelegerea aceasta va fi întreruptă cu doue pauze. În pauza intiu se va declamă: 3. „Coloana de atac“, de G. Coșbuc, declamată de I. Ignaton, școl. cl. IV gim. și se va cântă: 4. „Marșul dorobanțului“, cor mixt de I. St. Paulian, cântat de corul școlarilor. În pauza a doua se va declamă: 5. „Cântecul redutei“, de G. Coșbuc, declamată de G. Popa, școlar de cl. III gim. și se va cântă: 6. „Peneș curcanul“, de Vasile Alecsandri, muzică de I. Wiest, cântat de corul școlarilor. 7. Vederi din geografia patriei, cu skiopticonul, text de prof. V. Boneu.

Muzica românească dela noi la București. Joi 26 maiu v. (8 iunie n.) societatea corală română „Carmen“ din București, de sub conducerea maestrului D. G. Kiriac, va da la Ateneu al 3-lea concert din anul acesta. Ca și la celelalte concerte, scrie „Voința Națională“, programul e cât se poate de bogat și cuprinde aproape numai produceri românești datorite maestrilor de frunte ai neamului nostru. Afară de cântecele vechi de-ale lui Dima, Vidu, Cosmovici, Kiriac, T. Popovici, O. Cucu; afară de câteva bucăți streine celebre de I. Brahme, O. Bizet, Gh. Gounod, Cavadia, L. Gasterel, membrii soc. „Carmen“ vor esecută mai multe coruri noue printre care „Păc, păc, păc“, de I. Vidu, „Mândruțo de demult“ de G. Dima și „Cântec ostășesc“, de D. G. Kiriac. Ca parte literară, dl P. Locusteanu, absolvent al conservatorului de declamație, va spune „Oltul“, frumoasa poezie patriotică a poetului O. Goga. Acompanimentul la pian va fi susținut de dl Liviu Tempea.

Concert în Reșinari. Inteligența română din Reșinari va da duminică în 4 iunie n. cu concursul corului din cursul II-lea teologic din Sibiiu concert în pavilionul Vidrighin.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Serbare bisericească-școlară în Oradea-mare. Distincțiunea canonicului-abate dr. Augustin Lauran cu titlul de „protonotar apostolic“ s'a serbat în Oradea-mare în duminica trecută atât în catedrală, cât și în seminarul gr. cat. de băeți. În catedrală, unde s'au publicat actele distincțiunii, a fost felicitat de Pr. Ssa episcopul dr. Dimitrie Radu, care apoi a dat și o masă în reședință. După miazăzi la 4, alumnii seminarului gr. cat. de băeți și preparanzii au aranjat, sub conducerea vicerectorului dr. Miculaș, în sala seminarului, al cărui rector este serbătoritul, un concert declamatoric-muzical, cu un program bogat și bine esecutat. La incheiere, Pr. Ssa episcopul dr. Dimitrie Radu, luând cuvântul, a rostit o cuvântare de rară putere oratorică, farmecând tot

auditorul atât prin fondul inspirat de un sentiment înalt, cât și prin forma prezentată cu un admirabil avânt însuflețitor. Pr. Ssa accentuând însemnătatea instituțiilor culturale românești, a făcut un scurt istoric al lor și astfel a ajuns la fondarea acestui seminar în 1792 de către împăratul și regele Leopold II, „spre mărirea sentimentului religios, spre cultivarea națiunii române și prin aceea spre binele public“. Încheiând, îndemnă tinerimea să aibă pururea ca conducătoarea vieții ținta întreită: d'a se formă și crește întru iubirea religiei, a neamului și a patriei. Apoi în mijlocul ovațiilor publicului aclamă pe noul „protonotar apostolic“. — După potolirea entuziasmului produs de elocvențele cuvinte, serbătoritul a mulțumit foarte emoționat. — Terminându-se concertul, publicul mare, în care s'au distins multe dame, a mai petrecut în seminar și în grădină până la orele 6^{1/2}.

Peregrinaj la mănăstirea Prislopului. Pr. Ssa episcopul dr. Vasile Hossu din Lugoj a făcut de curând un peregrinaj la mănăstirea Prislopului, care se află pe teritoriul diecezei sale, în comitatul Hunedorii. În drumul seu, descăleacănd la Hațeg, a fost primit cu mari ovațiuni din partea populațiunii, care seara i-a aranjat și un conduct de faclă. În dimineața următoare au plecat toți la mănăstirea Prislopului. Aici, la sfânta liturghie celebrată de Pr. Ssa, cu azistință de 22 preoți, a fost de față lume imensă. Episcopul pronunță și o cuvântare, care emoționă pe toți. În ziua următoare vizită comunele din împrejurime, apoi se duse la Caransebeș, unde făcând vizită Pr. Ssale episcopului Nicolae Popea și de acolo s'a rentors la Lugoj.

Promoțiune. Dl *Ioan Voștinar* din Beiuș a fost promovat la 27 maiu de universitatea din Cluj doctor în științele de stat.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Vasile Babi*, contabil la institutul de credit și economii „Bihoreana“ și dșoara *Marița Morariu* se vor cunună în 8 iunie în biserica română din Tiortur (Tötö.) — Dl *Ilie Lungu*, funcționar de calea ferată din Maidan, s'a fidanțat cu dșoara *Aleksandrina Liuba*. — Dl *Ioan A. Musca* din Comlăuș și dșoara *Aurora Hadan* din Lalasint se vor cunună la 4 iunie n. în biserica gr. or. română din Lalasint.

Inaugurarea statuei lui Alecsandri la Iași s'a amânat pe 5/18 iunie. Cu ocaziunea aceasta librăria R. Șaraga din Iași va scoate o medalie comemorativă de bronz, care într'o parte va reprezenta figura marelui poet cu inscripția în jurul ei: „Vasile Alecsandri, cel mai mare poet al renașterii românizmului, 1821—1905“, — iar pe partea cealaltă statua după modelul sculptorului Hegel, cu inscripția: „În al XXXIX-lea an al domniei M. S. Regelui Carol I, fiind prim-ministru G. Gr. Cantacuzino, ministru cultelor și instrucției publice M. Vlădescu, primarul Iașului Gh. Lascar. Statua ridicată în Iași în 1905“.

Un mare proces al Academiei Române. Reposatul Tache Anastasiu, un fost mare proprietar din Tecuciu, lăsase prin testament Academiei Române vr'o patru milioane de lei. Moștenitorii lui atacară testamentul, producând un nou testament prin care cel vechiu s'a nimieit. A urmat un proces lung, care

a trecut prin toate forurile și s'a sfârșit de curând la Curtea de cassatie, care a respins și ea — ca celelalte foruri — recursul, recunoscând ca legatară universală pe Academia Română. Din partea recurentului (Alec Anastasiu) au pledat dnii C. Disescu, Barbu Delavrancea și Rosenthal; iar din partea Academiei dnii Mihail Pherichide și Gh. Panu.

Botezul noului vapor „România“ s'a făcut la Constanța în duminica trecută cu mare pompă, luând parte curtea regală, toți ministri, și mulți fruntași ai țerii. După serviciul religios, sevârșit de episcopul Dunărei-de-jos, ministrul lucrărilor publice a cetit actul comemorativ al botezului vaporului. Regele, spărgând o sticlă de șampanie pe puntea vaporului, dete ordin ca acest vapor să poarte numele de „România“. Muzica intonă imnul național, iar vasele din port salutară cu 21 lovituri de tun. Apoi regele primii pe bulevard defilarea trupelor. După miazăzi la 4 și 30 minute curtea regală și invitații făcură o excursiune cu vaporul „Principesa Maria“. Seara la 8 masă în salonul de mâncare a vaporului „România“. Între 10 - 12 noaptea iluminăția portului și a bastimentelor de resboiu, proiecțiuni electrice, jocuri de arteficii și serată venețiană. A doua zi curse de cai, seara la 8 masă pe vaporul „România“. Apoi focuri de arteficii. A treia zi vizitarea orașului. Prânz regal intim. Apoi rentoarcerea la București.

D I N L U M E .

Triumful cauzei române în Macedonia. Conflictul dintre România și Turcia, despre care am luat notița în numărul trecut, s'a iscat din cauza că valiul din Ianina a văzut cu ochi rei instalarea consulatului român și a refuzat a recunoaște pe revisorii școlari români, de și ei aveau scrisorile de recunoaștere, semnate și date lor de marele vizir și de ministrul instrucțiunii publice otoman. Mai mult încă, valiul profitând de un incident ivit la Paști într'un sat aromân vecin cu Anina între Aromâni și Greci relativ la cetirea rugăciunilor în limba aromână, a arestat pe revisorii români. Aceasta a produs mare iritațiune între aromânii din Macedonia, precum și în România. Au urmat proteste, intervențiuni diplomatice. În sfârșit guvernul turcesc a dat satisfacție aromânilor. Valiul a primit ordin imperial ca să meargă la consulatul român să facă vizită consulului român, să-i dea explicațiuni așa încât nențelegeră să fie uitată. Revisorii espulsați vor fi repatriați și readuși la Ianina spre a-și eserciă misiunea lor de revisori ai școalelor aromâne. Pentru ca asemenea conflicte să fie înlăturate pe viitor, sultanul a îndreptat o iradea imperială către populațiunea aromână din imperiu, a acordat recunoașterea naționalității ei cu drepturile civile pe picior de egalitate cu celelalte populațiuni creștine de pe teritoriul otoman. Această recunoaștere esplică dreptul de a se închină în limba aromână în biserici, de a avea școale aromâne cu revisori și profesori români, de a constitui comunități alegând pe muktarii lor (primarii lor), de a avea delegați sau konziliile lor de administrațiune a le vilaetelor. Acest fericit rezultat a fost dobândit și este datorit încordării tuturor forțelor națiunii române. Este deci natural că a produs cel mai mare entuziasm printre Români pretotindeni.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil dela 1. mai 1905.

Budapest—Nagyvárad—Predeal—București						București—Predeal—Nagyvárad—Budapest						
		Accel.	Person.	Accel.	Person.			Accel.	Person.	Accel.	Person.	
Budapest	pleacă	7 25	9 —	2 —	5 45	9 15	București	pleacă	— —	7 50	— —	9 15
Szolnok	"	9 37	11 52	4 —	9 27	11 19	Predeal	"	— —	3 32	— —	1 12
Szajol	"	— —	— —	4 18	— —	11 33	Brassó	sosește	— —	5 00	— —	2 18
P.-Ladány	"	11 13	2 9	5 28	11 53	12 55	Földvár	pleacă	— —	8 07	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 46	2 53	6 03	12 07	1 33	Homorod-Kőhalom	"	— —	8 27	5 58	3 15
M.-Peterd	"	— —	3 5	— —	1 00	— —	Segesvár	"	— —	10 03	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	— —	3 16	— —	1 14	— —	Medgyes	"	— —	11 40	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	12 17	3 37	— —	1 36	— —	Kis Kapus	"	— —	12 40	10 58	6 37
Nagyvárad sosește		12 26	3 47	6 39	1 48	2 11	Balázsfalva	"	— —	1 25	11 50	6 50
Nagyvárad pleacă		12 41	4 10	6 46	2 06	2 18	Küküllőszeg	"	— —	2 16	12 40	— —
Várad-Velenceze	"	12 48	4 17	— —	2 31	2 26	Tövis	sosește	— —	2 21	12 58	— —
Fugyi-Vásárhely	"	12 59	4 28	— —	2 42	— —	"	pleacă	— —	3 02	1 42	7 35
Telegd	"	1 22	4 50	7 15	3 04	2 51	Nagy-Enyed	"	— —	3 38	8 48	2 07
Élesd	"	1 43	5 08	7 28	3 23	7 05	Felvintz	"	— —	3 58	9 07	2 29
Rév	"	2 11	5 33	7 50	3 50	3 26	M. Ujvár	"	— —	4 20	9 30	2 51
Cuscsa	"	3 23	6 42	8 37	5 02	4 16	Sz. Kocsárd	"	— —	4 27	9 37	2 58
Bánffy-Hunyad	"	4 03	7 23	9 08	5 49	4 52	Ar. Gyé es	"	— —	4 32	9 53	3 11
Jegenye	"	4 33	— —	— —	6 22	— —	Apahida	"	— —	5 12	10 30	3 48
Kolozsvár sosește		5 15	8 37	10 08	7 12	5 55	Kolozsvár	sosește	— —	6 27	11 45	5 02
Kolozsvár pleacă		5 32	8 50	10 47	8 39	6 11	Kolozsvár pleacă		— —	6 48	12 07	5 24
Apahida	"	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Jegenye	"	— —	3 18	12 59	6 17
Ar. Gyéres	"	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Bánffy-Hunyad	"	— —	4 16	7 42	7 21
Sz. Kocsárd	"	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Csucsá	"	— —	4 52	2 13	7 58
M. Ujvár	"	7 29	11 03	1 58	11 40	— —	Rév	"	— —	5 35	2 44	8 37
Felvintz	"	7 35	11 12	2 07	11 50	— —	Élesd	"	— —	6 33	3 24	9 31
Nagy-Enyed	"	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Telegd	"	— —	6 53	7 34	9 49
Tövis	sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Várad-Velenceze	"	— —	7 13	7 45	10 05
"	pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37	Fugyi-Vásárhely	"	— —	7 34	— —	10 24
Küküllőszeg	"	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Nagyvárad sosește		— —	7 44	— —	10 33
Balázsfalva	"	— —	1 14	— —	2 36	— —	Nagyvárad pleacă		— —	7 51	4 09	10 40
Kis Kapus	"	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Bihar-Püspöki	"	— —	11 36	4 15	11 04
Medgyes	"	— —	2 33	— —	4 03	10 01	M.-Keresztes	"	— —	11 47	— —	11 14
Segesvár	"	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Peterd	"	— —	12 05	— —	11 37
Homorod-Kőhalom	"	— —	5 35	— —	7 54	12 26	Berettyó-Ujfalu	"	— —	12 17	— —	11 50
Földvár	"	— —	7 16	— —	9 40	1 35	P.-Ladány	"	— —	12 29	4 52	12 05
Brassó	sosește	— —	7 50	— —	10 25	2 09	Szajol	"	— —	1 45	5 39	1 19
"	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szolnok	"	— —	— —	— —	— —
Predeal	sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31	Budapest	sosește	— —	3 52	7 32	3 44
București	"	— —	8 10	— —	— —	9 10			— —	6 40	9 35	7 10

Nagyvárad—Arad.

		Person.			
Nagyvárad	pleacă	10 20	4 45	6 53	
Ósi	"	10 30	4 56	7 9	
Less	"	10 48	5 15	7 20	
Cséffa	"	11 03	5 34	7 58	
N.-Szalonta	"	11 26	6 02	8 46	
Kőtegyán	"	11 44	6 24	9 25	
Sarkad	"	11 54	6 33	9 31	
Gyula	"	12 18	6 57	10 01	
Csaba	sosește	12 37	7 18	10 30	
Csaba	pleacă	2 05	7 29	4 32	
Kőtegyháza	"	2 34	7 57	5 03	
Arad	sosește	3 29	9 —	6 05	

Arad—Nagyvárad.

		Person.			
Arad	pleacă	5 10	11 25	9 30	
Kőtegyháza	"	6 14	12 34	10 54	
Csaba	sosește	6 40	12 59	11 24	
Csaba	pleacă	6 56	1 38	4 50	
Gyula	"	7 19	2 02	5 26	
Sarkad	"	7 40	2 22	5 54	
Kőtegyán	"	7 51	2 32	6 10	
N.-Szalonta	"	8 20	2 57	7 02	
Cséffa	"	8 40	3 15	7 31	
Less	"	9 02	3 33	7 54	
Ósi	"	9 19	3 49	8 16	
Nagyvárad	sosește	9 34	4 00	8 31	

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sămănați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.